

SPELLINGSCATEGORIEËN GROEP 4-8

Op onze school gebruiken we de methode 'Staal'. Bij de spelling gebruiken we in elke groep een categoriekaart. In groep 4 staan daar alleen de basiscategorieën op. In hogere groepen wordt de kaart uitgebreid.

Via onderstaande link kunt u een filmpje bekijken waar u meer uitleg kunt vinden over de methode Staal spelling

<https://www.youtube.com/watch?v=BLz9FSXiBGA&feature=youtu.be>

Aanbod categorieën per groep:

Groep 4	categorie: 1 t/m 12, inclusief de ei-plaat, de au-plaat en het begrip samenstelling
Groep 5	categorie: 1 t/m 19, inclusief de ei-plaat, de au-plaat en het begrip samenstelling
Groep 6	categorie: 1 t/m 28, inclusief alles bij diversen
Groep 7 en 8	categorie: 1 t/m 34, inclusief alles bij diversen

Bijlagen:

Bijlage 1:	Categoriekaart groep 4
Bijlage 2:	Categoriekaart groep 5
Bijlage 3:	Categoriekaart groep 6
Bijlage 4:	Categoriekaart groep 7 en 8
Bijlage 5:	De ei-plaat
Bijlage 6:	De au-plaat

Uitleg categoriekaart:

1. **Hakwoord:**

Regel: Ik schrijf het woord zoals ik het hoor.

Voorbeelden: b-o-s → bos d-a-k → dak

Speciaal hakwoord:

Regel: Daar mag geen U tussen

Voorbeelden: melk (en geen melluk), werk (en geen werruk)

2. **Zingwoord:**

Regel: Net als bij ding dong.

Voorbeelden: bang, lang, aflevering, hengel

3. **Luchtwoord:**

Regel: Korte klank + cht met de ch van lucht behalve bij hij ligt, hij legt, hij zegt.

Voorbeelden: gezicht, licht, bocht

Versje ch woorden: (Dit zijn weetwoorden)

Sippe Simon heeft weer **pech**.

Ach, het is zo'n lekker **joch**.

Draait **zich** om en, **och**, niet huilen.

Sippe Simon, **lach** nou **toch**.

Simon roept na eerst wat **kuchen**

"Kijk dan, ik ben **goochelaar!**"

Maar helaas het wordt een **chaos**,

zijn **techniek** is toch niet klaar.

Eindelijk, Simon staat te **juichen**,

heel zijn **lichaam** jubelt mee.

Hij roept: "**kachel!**", er klinkt: "**kachel!**"!

Door de **echo** zijn het er twee.

4. **Plankwoord:**

Regel: Daar mag geen g tussen.

Voorbeelden: bank, stank

5. **Eer-oor-eur woord:**

Regel: eer-oor-eur woord, ik schrijf e-oo-eu
eel-woord, ik schrijf ee.

Voorbeelden: weer, keer, peer, door, voor, koor, deur, keur, sleur, veel, steel, keel

6. **Aai-ooi-oei woord:**

Regel: Ik hoor de j, maar ik schrijf de i

Voorbeelden: haai, maaien, strooi, mooie, loei, roeien

7. **Eeuw-ieuw woord:**

Regel: Ik denk aan de u

Voorbeelden: eeuw: sneeuw, geeuw
ieuw: nieuw, kieuw

8. **Langermaakwoord:**

Regel: Ik hoor een t aan het eind, dus langer maken. Ik hoor of ik d of t moet schrijven.
Voorbeelden: hond – honden, mand – manden, kat – katten, pet - petten

Langermaakwoord (2):

Regel: Eind-b rijtje, dus langer maken. Ik hoor dat ik een b moet schrijven
Voorbeelden: krab – krabben, hap – happen

9. **Voorvoegsel:**

Regel: Ik hoor de u, maar ik schrijf de e geluk
Voorbeelden: **genoeg**, **verhaal**, **behang**

10. **Klankgroepenwoord:**

Regel: Klankgroep is... Laatste klank is ... (wat staat er achteraan de klankgroep?)
Extra uitleg: Dit is een moeilijke categorie, omdat hij uit veel onderdelen bestaat. Het gaat erom dat je het woord verdeelt in klankgroepen. Dat is bijna hetzelfde als lettergrepen. Grote verschil is dat bakker in lettergrepen bak-ker is. Maar in klankgroepen ba-kker

Belangrijk: Leer uw kind altijd ELK woord in klankgroepen te verdelen!

Wat staat er achteraan de klankgroep?

Medeklinkers:

Klankgroep eindigt op: k, m, n, r, s, v, p, t, b, g, d, z, h, w, j, l, f
Regel: Ik schrijf het woord zoals ik het hoor
Voorbeelden: bom, boom, ram, raam, slap, slaap

2-Tekenklank:

Klankgroep eindigt op: eu, oe, ie, ui, ei, ij, ou, au
Regel: Ik schrijf het woord zoals ik het hoor (zie ei-plaat en au-plaat)
Voorbeelden: keuken, poeder, ruiten
Extra uitleg: Bij enkelvoud met een lange klank met s of f verandert het in z of v
Extra voorbeelden: huis → huizen saus → sauzen verf → verven kluif → kluiven

Korte klank:

Klankgroep eindigt op: i, o, e, a, u
Regel: Ik schrijf de medeklinker dubbel (er komt een extra letter bij!)
Voorbeelden: ra-mmen, ti-kken
Maar dus niet: ramm, tikk (nu is de medeklinker achteraan, niet een korte klank)

Lange klank:

Klankgroep eindigt op: aa, oo, ee, uu
Regel: Ik haal een stukje van de lange klank weg.
Voorbeelden: raa-men → ra-men, koo-ken → ko-ken, gluu-ren → gluren
Maar dus niet: slap i.p.v. slaap (nu is de medeklinker achteraan, niet lange klank)

11. **Verkleinwoord:**

Verkleinwoord met -je, -tje of -pje

Regel: Grondwoord en dan -je, -tje, -pje erachter.

Voorbeelden: hond**je**, puzzel**tje**, bloemp**je**

Verkleinwoord met -etje:

Regel: Ik hoor twee keer u maar schrijf e (let op de verdubbeling door de korte klank)

Voorbeelden: pennet**je**, bommet**je**

Verkleinwoord met: -aatje, -ootje, -uutje.

Regel: Grondwoord met -tje erachter (let op de verdubbeling van de klinker)

Voorbeelden: pindaat**je**, radioot**je**, parapluut**je**

Verkleinwoord (als koninkje):

Regel: Plankwoord, daar mag geen g tussen. Dan je erachter

Voorbeelden: koning → konink**je**, paling → palink**je**

12. **Achtervoegsel -ig of -lijk:**

Regel: Ik hoor -ug of -luk, maar ik schrijf -ig of -lijk

Voorbeelden: aardig, gelukkig, waarschijnlijk, eerlijk

13. **Kilowoord:**

Regel: Ik hoor de ie, maar ik schrijf de i

Extra uitleg: Dit is een lastige categorie. Er zijn veel uitzonderingen.

De [ie]-klank moet wel altijd achteraan de klankgroep staan.

Als het woord bestaat uit basis + stomme e, blijft het een ie (gieten, politieke)

Voorbeelden: kilo, liter, politieke

14. **Komma-s woord (bij ons op school een apostrof-s woord genoemd; het is geen komma!):**

Regel: Eerst de 's, dan de **basis** van het woord, dan nog een s

Voorbeelden: 's **avonds**, 's **ochtends**, 's **zomers**, 's **winters**

Extra uitleg: 's **avonds** komt van het vroegere **des avonds**. In plaats van **de** komt de apostrof.

Vooraan in de zin wordt het dus: 's **Avonds** of 's **Zomers**

Andere vb.: mijn → m'n zijn → z'n het → 't 's Gravenhage

15. **Centwoord:**

Regel: Ik hoor de s, maar ik schrijf de c (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)

Voorbeelden: cent, centimeter

16. **Komma-s meervoud: (bij ons op school apostrof-s meervoud genoemd; het is geen komma!):**

Regel: Meervoud en lange klank (aa-oo-uu) aan het eind: apostrof-s, behalve bij ee

Extra uitleg: Als de s achter plakken zorgt voor een klankverandering, dan 's fotos → foto's

Voorbeelden: kassa's, foto's, paraplu's (maar bureaus, niveaus)

17. **Politiewoord:**

Regel: Ik hoor tsie, maar ik schrijf tie.

Voorbeelden: politie, garantie, evolutie (let op: provincie)

18. **Colawoord:**
Regel: Ik hoor de k, maar ik schrijf de c (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: cola, cactus
19. **Tropisch woord:**
Regel: Ik hoor ies, maar ik schrijf isch
Extra uitleg: Woorden met -isch zijn allemaal bijvoeglijke naamwoorden.
Voorbeelden: tropisch, logisch (niet bij meervouden zoals vakanties)
20. **Taxiwoord:**
Regel: Ik hoor ks, maar ik schrijf x (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: taxi, maxi
21. **Chefwoord:**
Regel: Ik hoor sj, maar ik schrijf ch. (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: chef, chocola
22. **Theewoord:**
Regel: Ik hoor de t, maar ik schrijf th (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: thee, theater
23. **Caféwoord:**
Regel: Met een streepje op de é (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: café, coupé, privé
24. **Cadeauwoord:**
Regel: Ik hoor oo, maar ik schrijf eau. (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: cadeau, bureau
25. **Routewoord:**
Regel: Ik hoor oe, maar ik schrijf ou (dit is niet echt een regel: het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: route
26. **Garagewoord:**
Regel: Ik hoor zj, maar ik schrijf g
Voorbeelden: garage, bagage, energie
27. **Lollywoord:**
Regel: (Er is hier geen regel, het zijn weetwoorden) Ik schrijf de Griekse y
Voorbeelden: lolly, baby
28. **Tremawoord:**
Regel: Puntjes op de ...
Voorbeelden: vegetariër, financiële
29. **Militairwoord:**
Regel: (Er is hier geen regel, het zijn weetwoorden)
Voorbeelden: militair

30. **Koppelteken**

Samenstellingen met klinker botsing:

Regel: 1e woord eindigt en 2e woord begint met een klinker. Het koppelteken zorgt ervoor dat de klinkers niet al s één klank maar als twee losse klinkers worden gelezen

Voorbeelden: zee-egel, diploma-uitreiking, vanille-ijs

Samenstellingen met aardrijkskundige namen:

Noord-Brabant, West-Europa

Samenstellingen met afkortingen:

tv-gids, wc-papier, havo-examen

Samenstellingen met ex, oud en bij klaar-over:

ex-collega, ex-vrouw, oud-leerling, oud-burgemeester

31. **Trottoirwoord**

Regel: (Er is hier geen regel, het zijn weetwoorden. Het zijn leenwoorden uit het Frans)

Voorbeelden: trottoir

32. **Tussen-e**

De tussen –e komt bij samenstellingen waarbij:

de hele samenstelling een bijvoeglijk naamwoord is:

machteloos, reuzeleuk

het eerste woord geen zelfstandig naamwoord is:

verrekijker, flauwekul

Het eerste woord geen meervoud heeft of (ook) een meervoud op –es

secondewijzer, groenteman

Het eerste woord is: zon, maan of koningin

33. **Trema meervoud**

Regel: Bij woorden met ee schrijf ik ën erachter:

Voorbeelden: ideeën, tweeën

Regel: Bij woorden met ie schrijf ik ën erachter:

Voorbeelden: knieën, drieën

Uitzondering: Behalve bij bacteriën, koloniën, oliën, poriën, financiën

34. **Latijns voorvoegsel**

Regel: weetwoord, leenwoord uit het Latijn

Voorbeelden: **ab**ces, **ad**vent, **ob**sessie, **sub**stantie

35. **Diversen:**

Leenwoorden

Regel: Daar is geen regel voor, maar wordt veel geoefend.

Voorbeelden: computer, champignons, weekend

Woord van het uw-rijtje

Regel: Ik hoor de /uu/ maar ik schrijf de u.

Voorbeelden: uw, duw, ruw, schuw, sluw, schaduw, waarschuw, zenuw, zwaluw

Woord van het gids-rijtje

Regel: Ik hoor een -t klank, maar het is geen langermaak-woord

Voorbeelden: gids, fonds, ginds, loods, reeds, sinds, steeds

Woord met –eren, enen, -elen

Regel: Ik hoor twee keer de /u/, maar ik schrijf de e.

Voorbeelden: bewonderen, fluisteren, knikkeren, hersenen, rekenen, oefenen, bedelen, dobbelen, mosselen

Samenstelling

Regel: Een woord dat bestaat uit twee aparte woorden

1^e woord: (woord+categorie+regel) 2^e woord: (woord+categorie+regel)

Voorbeelden: computerprogramma, sportwinkel

Ei-ij (zie bijlage 5 ei-plaat)

Regel: Staat het woord op de ei-plaat, dan schrijf je het met een ei

Staat het niet op de ei-plaat, dan is de kans groot dat je het met een ij schrijft

Voorbeelden:

Au-ou (zie bijlage 6 au-plaat)

Regel: Staat het woord op de au-plaat, dan schrijf je het met een au

Staat het niet op de au-plaat, dan is de kans groot dat je het met een ou schrijft

Voorbeelden:

Bijlage 1: Categoriekaart groep 4

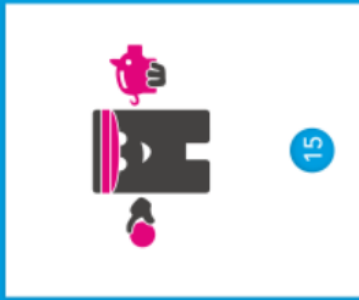
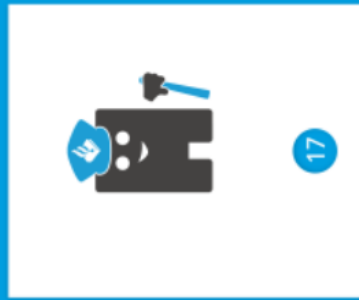
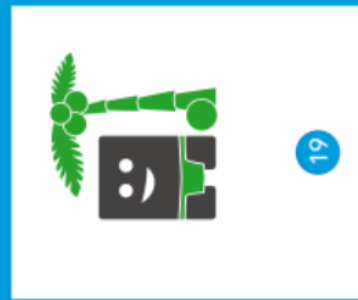
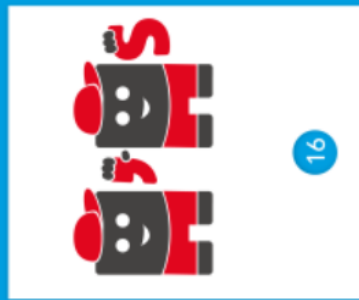
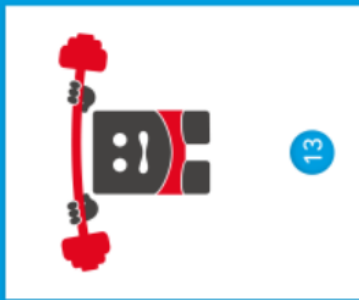
CATEGORIEKAART

 1	 2	 3	 4	 5	 6	 7	 8	 9	 10	 11	 12
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	---	---

Bijlage 2: Categoriekaart groep 5

CATEGORIEKAART

		
		
		
		

Bijlage 3: Categoriekaart groep 6

CATEGRIEKAART	 1	 2	 3	 4
	 5	 6	 7	 8
	 9	 10	 11	 12
	 13	 14	 15	 16
	 17	 18	 19	
	 20	 21	 22	
	 23	 24	 25	
	 26	 27	 28	

Bijlage 4: Categoriekaart groep 7 en 8

 29	 30	 31
 32	 33	 34

 1	 2	 3	 4	 5	
 6	 7	 8	 9	 10	
 11	 12	 13	 14	 15	 16
 17	 18	 19	 20	 21	 22
 23	 24	 25	 26	 27	 28

1

Bijlage 5 Ei-plaat en ei-rap

Ei rap:

Onze **geit** staat in de **wei**
 met haar poten in de **klei**
 en **eist** een **teil** met worteltjes
 en lekker verse **prei**
 Uit de **eik** valt soms in **mei**
 uit een heel **klein** nest een **ei**
 Het valt **steil** naar beneden
 op een zachte rode **sprei**
 Onze **reis** gaat met de **trein**
 Het station is aan het **plein**,
 maar de **trein** moet even wachten
 op het groene **sein**.

Hein die **zei**, 't is echt een **feit**,
 dat de **sjeik** zelf sokken **breit**
 Maar, als de knecht de keuken **dweilt**,
 heel graag een stukje **zeilt**.
 Weet je wat **Hein** ook nog **zei**?
 Er loopt een engerd op de **hei**
 en die dreigt zowaar te gooien
 met een grote **kei**!

NB: De volgende ei-woorden van de ei-plaat zijn niet in de ei-rap verwerkt:

reiger
 kapitein
 pleister
 scheidsrechter

beitel
 meisje
 afscheid
 scheiding

eikel
 aardbei
 fontein
 keizer

leider
 eiland
 steiger

Bijlage 6 Au-plaat en au-rap

AU-rap

Die prachtige **pauw** heeft zo'n last van zijn **klauw**.

Wat zielig, straks valt de stakker nog **flauw**.

Laura eet graag **rauw**, dus niet warm, liever **lauw** met saus gemaakt van druppeltjes **dauw**.

Pauls jas is niet **blauw**, maar een tikkeltje **grauw**, maar als je dat opmerkt dan krijg je een **snuw**.

Als ik vettig **kauw** wordt mijn broek veel te **nauw** en dat doet **au**! Dus stop ik maar **gauw**.

NB: De volgende au-woorden van de au-plaat zijn niet in de au-rap verwerkt:

Australië
astronaut
kabeljauw

automaat
augustus
restaurant

wenkbrauw
augurk

klauteren
miauw